

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ПОДІЛЬСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РАЙОНУ

У статті розглянуто сучасний стан розвитку експортно-імпортних операцій підприємств легкої промисловості Подільського економічного району шляхом аналізу динаміки їх обсягів відповідно до виробничої структури підприємств.

Ключові слова: експортно-імпортні операції, експорт, імпорт, підприємства легкої промисловості, виробнича структура підприємств, внутрішній ринок, іноземний ринок.

S. KONEV

Khmelnitsky National University

VALUATION OF EXPORT AND IMPORT OPERATIONS OF LIGHT INDUSTRY ENTERPRISES IN GENERAL VOLUME OF INDUSTRIAL PRODUCTION

The article is about main tendencies of export and import operations development of light industry enterprises of Podilskyi economic region according to the analysis of its indicators dynamics. There were described main aspects of manufacturing industry of the Podilskyi economic region, than it was analyzed the dynamics of volumes of the export and import operations of the region through the 2008-2012 years period. Also it was emphasized main manufacturing structure of the enterprises of Podilskyi economic region with the further dynamics analysis. As a result it was defined total growth of light industry enterprises production of each region of Podilskyi economic region with the certain explanation of changes that were appeared through the 2008-2012 year period. Also it was compared export and import operations according to its volumes of production and total growth.

Key words: export and import operations, export, import, light industry enterprises, enterprises manufacturing structure, external market, internal market.

Постановка проблеми. З урахуванням сучасних умов інтеграційних процесів, приналежності України до СОТ, розвитком нових технологій, зростанням технологічних вимог іноземного ринку, збільшенням питомої ваги іноземної співробітництва з партнерами країн Європи, досить пріоритетним напрямком розвитку підприємств легкої промисловості є стимулювання їх експортно-імпортної діяльності. Винятком не є і Подільський економічний район, який має досить потужний потенціал розвитку галузі. Тому, на сьогодні, досить важливо вивчати та досліджувати основні аспекти експортно-імпортної діяльності його підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемні питання, які пов'язані з вивченням діяльності легкої промисловості та їх експортно-імпортних операцій досліджували у своїх роботах такі вчені, науковці та дослідники, як Максименко І.О., Бокій В.І., Носова Н.І., Нижник В.М., Войнаренко М.П., Тарасенко І.О., Захожай В.Б., Уланчука В.С., Чаленко Н.В., Бражко О.В., Кредісов А.І., Торгова Л.В., Хитра О.В., Мурована Л.В., Стовпа Т.А., Адвокатова Н.О. та ін.

Мета даної статті – дослідити та оцінити обсяги експортно-імпортних операцій підприємств легкої промисловості Подільського економічного району та визначити яку саме питому вагу займає той чи інший вид діяльності галузі в його зовнішньоекономічній діяльності.

Результати дослідження. На сьогоднішньому етапі розвитку вітчизняних підприємств легкої промисловості, досить велика увага приділяється розвитку підприємств у всіх регіонах України. Актуальність стимулювання експортно-імпортної діяльності підприємств галузі виходить з умов, в яких розвивається економіка держави та її галузей промисловості. З становленням ринкових відносин, великий акцент робиться на налагодженні зовнішньоекономічних зв'язків з підприємствами іноземних країн-партнерів.

Подільський економічний район (ПЕР) включає в себе три територіальні одиниці України, а саме: Хмельницьку, Вінницьку та Тернопільську області.

Легка промисловість ПЕР є досить потужною ат включає в себе швейну текстильну та взуттєву промисловість. Підприємства легкої промисловості розміщені майже в кожному місті та включають в себе прядильно-ткацьке виробництва, трикотажні вироби, пошиття одягу та спецодягу тощо. Також, в ПЕР розвинуте хутрове виробництво, випуск вати та виробництво нетканих матеріалів. Підприємства шкіргалантерейної та взуттєвої промисловості працюють переважно на вітчизняній та власній сировині [2], підприємства швейної промисловості працюють на давальницькій схемі виробництва з різними країнами Європи, так як в сучасних умовах сьогодення для них вигідно шити продукцію легкої промисловості закордон, а іноземним товаровиробникам вигідніше працювати з вітчизняними товаровиробниками на замовлення, а ніж з власними товаровиробниками.

Для того, щоб охарактеризувати експортно-імпортну діяльність підприємств легкої промисловості ПЕР, спочатку необхідно звернути увагу на динаміку обсягів експортних та імпортних операцій його промислових підприємств (рис. 1 та рис. 2).

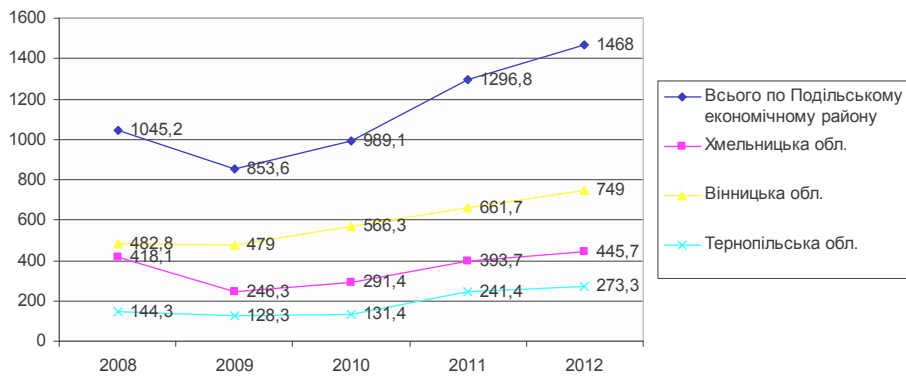

Рис. 1. Динаміка обсягів експортних операцій промислових підприємств Подільського економічного району (2008–2012), млн дол.

*систематизовано та доопрацьовано автором на основі: [1, с.60–63]; [3]; [4]; [6]

Аналізуючи експортних операцій, згідно рис.1, необхідно відмітити, що у всіх областях ПЕР вдалося зберегти впевнені позиції під час виникнення кризових явищ у 2009 р., та сприяти поступовому зростанню виробництва. Найбільші обсяги експортних операцій у розрізі років звітної періоду спостерігаються серед Тернопільської області (тем зростання = 189,4%), дещо нижчими є обсяги Вінницької області (тем зростання = 155,14%), і найнижчі обсяги зафіксовані у Хмельницькій області (темп зростання = 106,6%). Проте, як ми бачимо, найбільший темп зростання притаманний для експортної діяльності підприємств легкої промисловості Тернопільської області (189,4%).

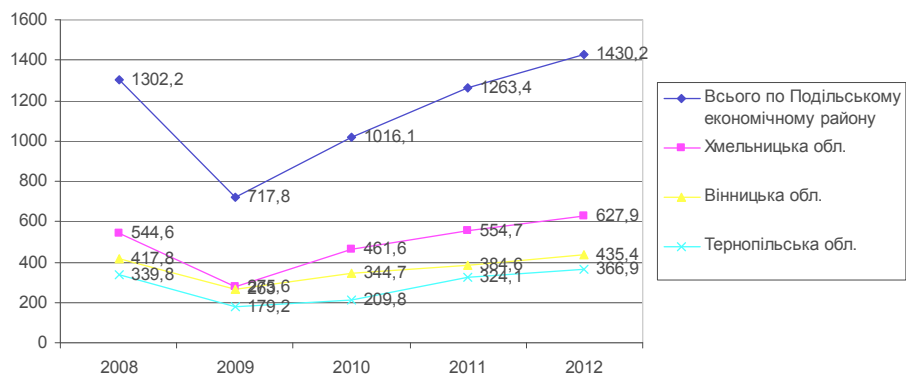

Рис. 2. Динаміка обсягів імпортних операцій промислових підприємств Подільського економічного району (2008–2012), млн дол.

*систематизовано та доопрацьовано автором на основі: [1, с.60–63]; [3]; [4]; [6]

Аналізуючи імпортні операції, згідно рис.2, слід відмітити те, що моментом спаду та переломним моментом для здійснення імпортних операцій підприємств трьох областей був в 2009 р., а саме в період виникнення світових кризових явищ. Найбільш високі показники імпорту спостерігаються серед підприємств Хмельницької області (темп зростання = 115,3%), дещо нижчими серед підприємств Тернопільської області (темп зростання = 107,97%), і найнижчі серед підприємств Вінницької області (темп зростання = 104,21%).

Взагалі, порівнюючи динаміку обсягів експортно-імпортних операцій вітчизняних підприємств, слід зазначити, що протягом звітної періоду 2008–2012 рр. обсяги експортних операцій були значно більші, ніж обсяги імпортних.

Для розглянемо та проаналізуємо виробничу структуру експортно-імпортних операцій підприємств легкої промисловості Подільського економічного району за звітній період 2008–2012 рр.

Згідно з наведеними даними у табл. 1, необхідно відмітити, що значну питому вагу експортних операцій продукції підприємств легкої промисловості впродовж 2008–2012 рр. складає текстильне виробництво, виробництво одягу, хутра та виробів з хутра і становить 93,54% (305419,2 тис. грн), виробництво з шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 4,33% (14127,1 тис. грн), і найменшу питому вагу складають обсяги взуття та головних уборів – 2,13% (6947,9 тис. грн). Щодо імпорту, найбільшу питому вагу складають обсяги текстильного виробництва, виробництва одягу, хутра та виробів з хутра – 96,22% (336350,6 тис. грн), виробництво з шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 1,89% (6614,2 тис. грн), взуття головні убору – 1,89% (6603,1 тис. грн). Як видно з отриманих розрахунків, значне місце як у експорті, а так і у імпорту займає текстильне виробництво, виробництво одягу, хутра та виробів з хутра, що пов'язано з тим, що на дану продукцію швейних виробів переважає значний попит, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку. Також можна вважати, що така тенденція пов'язана з легкістю та доступністю

ринку збуту, прогресивнішими технологіями виробництва, якістю продукції, збільшенням частки інновацій у технології виробництва, безпечності виробництва тощо.

Таблиця 1

**Виробнича структура експортно-імпортних операцій підприємств легкої промисловості
Подільського економічного району (2008–2012 рр.)**

Роки	Регіон	Текстильне виробництво, виробництво одягу, хутра та виробів з хутра		Виробництво з шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів		Взуття, головні убори		Всього, тис. грн.
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	
Експортні операції								
2008	Хмельницька обл.	17172,6	5,62	–	-	1288	18,54	18460,6
	Вінницька обл.	33585,8	10,99	1664,4	11,78	60,2	0,87	35310,4
	Тернопільська обл.	10137,1	3,32	2388,8	16,91	327,7	4,72	12853,6
2009	Хмельницька обл.	11081,7	3,63	0,3	0,002	1142,8	16,45	12224,8
	Вінницька обл.	32356,3	10,59	1603,5	11,35	50,6	0,73	34010,4
	Тернопільська обл.	3577,2	1,17	1339,6	9,48	74,7	1,07	4991,5
2010	Хмельницька обл.	17784,9	5,82	1,3	0,01	1559,5	22,44	19345,7
	Вінницька обл.	38255,3	12,52	1895,9	13,42	70,8	1,02	40222
	Тернопільська обл.	4237,5	1,39	1237,8	8,76	73,3	1,05	5548,6
2011	Хмельницька обл.	24975	8,18	12,5	0,09	1334,7	19,21	26322,2
	Вінницька обл.	40972,7	13,41	1176,3	8,33	37,4	0,56	42186,4
	Тернопільська обл.	6655,1	2,18	1454,2	10,29	90,5	1,30	8199,8
2012	Хмельницька обл.	25958,1	8,5	5,1	0,04	777,6	11,19	26740,8
	Вінницька обл.	34653,1	11,35	991,6	7,02	5,2	0,07	35649,9
	Тернопільська обл.	4016,8	1,31	355,8	2,59	54,9	0,79	4427,5
Усього по ПЕР (2012/2008 рр.)		305419,2	100	14127,1	100	6947,9	100	326494,2
Імпортні операції								
2008	Хмельницька обл.	25363	7,54	120	1,81	3018,2	45,71	28501,2
	Вінницька обл.	30350,1	9,02	125,8	1,9	80,9	1,2	30556,8
	Тернопільська обл.	13462,8	4,0	609,2	9,21	186,6	2,82	14258,6
2009	Хмельницька обл.	13687,1	4,07	192,2	2,901	391,1	5,92	14270,4
	Вінницька обл.	22137,2	6,58	91,8	1,39	65,5	0,99	22294,5
	Тернопільська обл.	11641	3,46	389,5	5,89	42,9	0,65	12073,4
2010	Хмельницька обл.	21100,9	6,27	265,5	4,01	586	8,87	21952,4
	Вінницька обл.	29013,4	8,62	120,3	1,82	72,4	1,1	29206,1
	Тернопільська обл.	13436,8	3,99	280,9	4,25	51,3	0,78	13769
2011	Хмельницька обл.	36510	10,85	268	4,05	1222,1	18,5	38000,1
	Вінницька обл.	30660,1	9,11	374,3	5,66	170,4	2,58	31204,8
	Тернопільська обл.	15381,8	4,57	273,9	4,14	77,8	1,18	15733,5
2012	Хмельницька обл.	35744,6	10,63	191,7	2,9	421,3	6,38	36357,6
	Вінницька обл.	29631	8,81	322,1	4,87	77,5	1,17	30030,6
	Тернопільська обл.	8230,8	2,45	2989	45,19	139,1	2,11	11358,9
Усього по ПЕР (2012/2008 рр.)		336350,6	100	6614,2	100	6603,1	100	349567,9
Темп зростання (2012/2008 рр.), %	Експортні операції							
	Хмельницька обл.	151,16	-	100	-	60,37	-	144,85
	Вінницька обл.	103,18	-	59,58	-	8,64	-	100,96
	Тернопільська обл.	39,62	-	14,89	-	16,75	-	34,44
	Імпортні операції							
	Хмельницька обл.	140,93	-	159,75	-	13,96	-	127,56
	Вінницька обл.	97,63	-	256,04	-	95,78	-	98,28
Тернопільська обл.	61,14	-	490,64	-	74,54	-	79,66	

*систематизовано та доопрацьовано автором на основі: [3]; [4]; [6]

Темпи зростання виробничої структури експортно-імпортних операцій підприємств легкої промисловості Подільського економічного району в період 2008–2012 рр. показують, що найбільше підвищення показників експорту продукції спостерігається серед підприємств Хмельницької обл. і становить 144,85% (за рахунок показників текстильного виробництва, виробництва одягу, хутра та виробів з хутра – 151,16%). Також незначне зростання відбулось серед підприємств-експортерів Вінницької обл. – 100,96% (за рахунок показників текстильного виробництва, виробництва одягу, хутра та виробів з хутра –

103,18%), підприємства Тернопільської обл. характеризуються спадним темпом зростання – 34,44%. Темпи зростання імпорتنих операцій за аналогічними показниками протягом звітного періоду 2008–2012 рр. показують, що найбільш залежною від імпорتنної продукції легкої промисловості є Хмельницька область. Загальний показник темпу зростання імпорتنих операцій продукції легкої промисловості Хмельницької області становить 127,56% (за рахунок показників виробництва з шкіри, виробництва одягу, хутра та виробів з хутра – 140,93%; за рахунок показників виробництва з шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів – 159,75%). Щодо інших областей Подільського економічного району, слід зазначити, що Вінницька обл. протягом звітного періоду 2008–2012 рр. характеризується значним збільшенням імпорتنної продукції тільки виробництва з шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, темп зростання якого становить 256,04%; аналогічний показник Тернопільської області становить 490,64%. Така тенденція свідчить про те, що найбільш залежною від імпорту продукції легкої промисловості є Хмельницька обл., яка характеризується значним попитом як на текстильне виробництво, виробництво одягу, хутра та виробів з хутра, а так і на виробництво з шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів, що в основному пов'язано з перетином головних торгових шляхів області, розмірами ринку та зосередженням великої кількості продавців.

Висновок. Отже, в результаті проведеного дослідження, слід підкреслити те, що зазначені в аналізі структурні одиниці ПЕР, а саме Хмельницька, Вінницька та Тернопільська області, характеризуються досить не стабільними показниками розвитку експортно-імпорتنної діяльності їх підприємств легкої промисловості. Подолавши період кризових явищ та налагодження зовнішньоекономічних зв'язків підприємства найбільш у вигідному становищі опинились промислові підприємства Хмельницької області, так як серед трьох областей Подільського економічного району для даного регіону притаманний позитивний темп зростання. Водночас, Хмельницька область є і найбільш залежною від імпорту серед трьох областей ПЕР, про що свідчить підвищення темпів зростання імпорتنних операцій підприємств легкої промисловості регіону.

Література

1. Зовнішня торгівля України за 2011 р. – К. : державна служба статистики України. – 2012. – 102 с.
2. Економіко-географічна характеристика Подільського економічного району. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-16B5A8D3177DE/list-B8AFBC4326>
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики Вінницької області. Товарна структура зовнішньої торгівлі за 2008–2012 рр. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.vn.ukrstat.gov.ua>
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики Тернопільської області. Товарна структура зовнішньої торгівлі за 2008–2012 рр. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.te.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://ukrstat.org>
6. Офіційний сайт Державного комітету статистики Хмельницької області. Товарна структура зовнішньої торгівлі за 2008–2012 рр. [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.km.ukrstat.gov.ua>

References

1. Zovnishnia torgivlia Ukrainy za 2011 r. – K.: Dergavna slugba statystyky Ukrainy. – 2012. – 102 s.
2. Ekonomiko-geografichna harakterystyka Podil'skogo ekonomichnogo rajonu. [Elektronnyj resurs] / Regym dostupu : <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-16B5A8D3177DE/list-B8AFBC4326>
3. Ofitsijnyj sajт Dergavnogo komitetu statystyky Vinnytskoji oblasti. Tovarna struktura zovnishnoji torgivli za 2008-2012 rr. [Elektronnyj resurs] / Regym dostupu : <http://www.vn.ukrstat.gov.ua>
4. Ofitsijnyj sajт Dergavnogo komitetu statystyky Ternopil'skoji oblasti. Tovarna struktura zovnishnoji torgivli za 2008-2012 rr. [Elektronnyj resurs] / Regym dostupu : <http://www.te.ukrstat.gov.ua/>
5. Ofitsijnyj sajт Dergavnogo komitetu statystyky Ukrainy. [Elektronnyj resurs] / Regym dostupu : <http://ukrstat.org>
6. Ofitsijnyj sajт Dergavnogo komitetu statystyky Hmelnytskoji oblasti. Tovarna struktura zovnishnoji torgivli za 2008-2012 rr. [Elektronnyj resurs] / Regym dostupu : <http://www.km.ukrstat.gov.ua>

Рецензія/Peer review : 2.7.2013 р. Надрукована/Printed : 21.8.2013 р.
Рецензент: д. е. н., проф., зав. кафедри міжнародних економічних відносин
Хмельницького національного університету Нижник В.М.